

SOTU-
MALLEJA
SUOMELLE

SOSIAALITURVAN YLEISAVAIN

Britannian Universal Credit yhdisti tuet.
Onko tässä malli Suomelle?

Suomen sosiaaliturvajärjestelmä on tukien viidakko, jossa kannustimet työn vastaanottamiseen ovat heikot. Järjestelmä kaipaa uudistamista siten, että byrokratia vähenee ja työn tekemisestä tulee kaikissa olosuhteissa kannattavaa.

Isossa-Britanniassa eri tukimuodot yhdistettiin Universal Credit -järjestelmäksi. Siitä voisi ottaa mallia myös Suomessa siten, että työttömyys-, asumis- ja toimeentulotuet yhdistettäisiin yhdeksi tueksi.

Työnteon kannustavuutta voitaisiin lisätä alentamalla pienten tötulojen efektiivistä marginaaliveroastetta eli sitä, kuinka paljon lisätulosta todellisuudessa joutuu maksamaan veroa.

OECD:n suuntaa antavan laskelman mukaan yleistukeen siirtyminen voisi jopa vähentää valtion menoja.

Sosiaaliturvan yleisavain vastaa kymmeneen Universal Credit -tukea koskevaan kysymykseen. Se on EVAn *Sosiaaliturvamalleja Suomelle* -julkaisusarjan ensimmäinen osa.

UNIVERSAL CREDIT -TUKI

- ◆ Kuusi tarveharkintaista työttömyystuetta ja verovähennysoikeutta yhdistettiin yhdeksi tueksi Isossa-Britanniassa.
- ◆ Jos tukea saava työtön ansaitsee euron lisää palkkaa, hänelle jää siitä aina käteen 37 senttiä.
- ◆ Tuki lasketaan automaattisesti kuukausikohtaisesti verohallinnon tulorekisterin avulla. Näin välttyään satunnaisten tulojen aiheuttamalta takaisinperinnältä.
- ◆ Tuki on perhekohtainen. Lasten määrä vaikuttaa tukeen ja siinä on perhekohtainen varallisuusraja.
- ◆ Asunnon vuokra korvataan tuen saajalle kokonaan tai osittain asuinpaikasta ja huoneiden lukumäärästä riippuen.

1 Miksi Suomen pitäisi uudistaa sosiaaliturvajärjestelmänsä?

Suomen nykyinen tukijärjestelmä on monimutkainen ja byrokraattinen, eikä se kannusta työtekoon. Rikkonainen ja paikoin epärationaalinen sosiaaliturvajärjestelmä voi jopa ruokkia epäluottamusta järjestelmää kohtaan.

Tukijärjestelmän pitäisi kannustaa nykyistä enemmän työtekoon. Se olisi tärkeää jo yksilön kannalta: pitkään pelkästään tukien varassa eläminen johtaa joka tapauksessa köyhyyteen.

Sosiaaliturvajärjestelmän monimutkaisuus johduttaa siitä, että on useita erilaisia tukia, joita haetaan eri paikoista. On yksilökohtaisia tukia ja perhekohtaisia tukia. Eri etuisuuksilla on erilaisia suojaosia, vähenemisasteita ja omaisuusrajoja.

Järjestelmän sekavuutta lisää se, että toisinaan tukia haetaan toistensa päälle. Joskus yhden tuen saaminen voi pienentää toista tukea. Tukien verokohtelakin vaihtelee: osa tuista on verovapaita ja osaa verotetaan palkkatuloa korkeammalla veroprosentilla.

Kun tukijärjestelmä on monimutkainen, tukien hakemisesta ja etuuksien myöntämisestä tulee melkoisen byrokraattinen prosessi. Tukien käsittelemiseen ja valvontaan on palkattu

enemmän virkailijoita, vaikka järjestelmää on pyritty yksinkertaistamaan.

Tästä käy esimerkiksi perustoimeentulotuen siirtäminen kuntien sosiaalitoimen vastuulta Kelaan. Muu-

tosta perusteltiin nimenomaan järjestelmän yksinkertaistamisella ja säästöillä, mutta toisin kävi: kustannukset nousivat ja byrokraattien määrä kasvoi.¹

Perustoimeentulotuen kustannukset kasvoivat 125 miljoonalla eurolla. Kelan toimintakulut nousivat 48 miljoonaa euroa lähes puoleen miljardiin euroon. Kokonaismenotkin kasvoivat vuonna 2017. Kela palkkasi 540 uutta työntekijää pelkästään vuoden 2017 aikana. Kunnat järjestelivät sosiaalityön uusiksi, mutta irtisanomisiin päädyttiin harvoin.²

Siirto tuli kalliiksi, eikä se edes laadullisesti parantanut heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden asemaa.

Terveys ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimusprofessorin Pasi Moisio mukaan toimeentulotuen hakijoista arviolta 20–40 prosenttia tarvitsee toimeentulotuen lisäksi sosiaalityön tukea ja palveluja. Moisio mukaan toimeentulotuen yhteys kunnan sosiaalityöhön ja palveluihin heikentyi Kela-siirron myötä.³

Suomen sosiaaliturvaa on jo pitkään parannettu pala palalta, mutta järjestelmä ei ole pysynyt työnteon kannustavana. Tukiviidakon ydinongelma käy hyvin ilmi, kun ihminen joutuu työttömäksi.

Ensin työttömäksi joutunut taistelee monimutkaisen järjestelmän kanssa: hänen pitää selvittää, mihin työttömyyskorvaukseen on ylipäättään oikeutettu. Ansiosidonnaista päivärahaa haetaan työttömyyskassoilta, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea taas Kelasta.

Jos rahat eivät riitä asumiseen, asumistukea haetaan myös Kelasta. Sama laitos vastaa nykyään perustoimeentulotuestakin. Kunnan sosiaalitoimi taas huolehtii perustoimeentulotuen päälle maksettavasta ehkäisevästä sekä täydentävästä toimeentulotuesta.

Seuraavaksi työtön törmää ongelmiin, jos hänellä on intoa tehdä edes tilapäisiä töitä. Tulot vaikuttavat tukiin. Tuensaajan on vaikea ennakoita miten. Työkeikan vastaanottaminen voi viedä työttömän kuukausiksi tilanteeseen, jossa tukien saaminen on epävarmaa. Esimerkiksi yhden kuukauden korkeat ansiot voivat pienentää myös tulevien kuukausien toimeentulotukea.

Työttömän on usein järkevämpää kieltäytyä työtarjouksista kuin alkaa selvittää Kelan, työttömyyskassan ja kunnan sosiaalitoimen kanssa kuukausittaisia tulojaan. Tämä ei ole mikään pieni ongelma, sillä vuositasolla jo myönnettyjä tukia peritään takaisin sadoilta tuhansilta suomalaisilta.

Sinällään työttömyysturvan taso on pitkäaikaiselle työttömälle kohtuullinen, jos verrataan muihin maihin. Suomessa työttömillä on EU-maiden pienin riski ajautua köyhyyteen.⁴

Nimenomaan köyhyyden vähentämisen näkökulmasta etuuksien korkea minimitaso on perusteltu. Mutta korkean tukitason ongelmana ovat heikot työnteon kannustimet erityisesti matalapalkkaiselle työlle ja ylipäättään työnteon lisäämiselle.

Kun tukia saadaan toinen toistensa päälle, työttömän kannalta olennaista on se, miten paljon rahaa työnteosta jää käteen. Työllistymisveroaste kertoo, miten paljon tulot kasvavat ja tulonsiirrot vähenevät, kun henkilö työllistyy oltuaan työttömänä. Efektiivinen marginaaliveroaste taas kertoo palkan lisäyksen ja tulonsiirtojen vähentymisen yhteisvaikutuksesta. Satasen lisäys bruttopalkkaan voi pahimmillaan viedä käteen jääviä tuloja yli satasella.

Matalilla tulotasoilla marginaaliveroaste voi nousta jopa 80–100 prosenttiin. Silloin matalapalkkaista työtä ei kannata ottaa vastaan, mikä osaltaan lisää työvoimapulaa.

Järjestelmä ei kannusta tekemään työtä.

Suomen sosiaaliturvajärjestelmässä työnteon kannustimet ovat heikommat kuin muissa Pohjoismaissa. Meillä on muita Pohjoismaita pienemmät työtulovähennykset ja osin korkeammat tukitasot.

Matalilla tulotasoilla työn rajaveroaste on Suomessa selvästi muita Pohjoismaita korkeampi. Mediaanipalkasta 67 prosenttia ansaitsevalla työn rajaveroaste oli Suomessa 54,3 prosenttia vuonna 2014. Ruotsissa vastaava rajaveroaste oli 45,5 prosenttia ja Tanskassa vain 39,5 prosenttia⁵.

Parhaimmillaan sosiaaliturvauudistuksessa voitaisiin pyrkiä tukijärjestelmän selkiyttämiseen, tukiriippuvuuden vähentämiseen ja työnteon kannattavuuden parantamiseen. Näihin tavoitteisiin voitaisiin päästä yhdistämällä viisi tärkeintä tukea yhdeksi Britannian mallin mukaiseksi yleistueksi.

Sosiaaliturvajärjestelmän nykyinen perusrunko (ks. Taulukko 1, s. 7) muodostuu viidestä tukimuodosta: kolmesta työttömyystuesta sekä yleisestä asumistuesta ja toimeentulotuesta. Työttömyystukia ovat ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha, peruspäiväraha ja työmarkkinatuki. Toimeentulotuki taas on viimesijainen tuki. Se toimii eräänlaisena perustulona ja täydentää tukipalettia.

2 Mitkä ovat Britannian Universal Credit -järjestelmän tärkeimmät piirteet?

UC-tuki yhdistää useamman tuen yhdeksi kokonaisuudeksi. Siihen kuuluu useita eri elementtejä, joiden saaminen riippuu saajan elämäntilanteesta. Koska järjestelmä on tarkkarajainen, itse tuen laskenta on hyvin automaattista.

Kun UC-tuki luotiin, se yhdisti kuusi tarveharkintaista työttömyysturvaetuutta ja verovähennysoikeutta yhdeksi tueksi. Siinä ovat mukana työttömyysetuudet (Jobseeker's Allowance, Employment and Support Allowance), toimeentulotuki (Income Support) ja asumistuki (Housing Benefit). Lisäksi siihen on otettu mukaan verotuksen lapsivähennys (Child Tax Credit) ja ansiotuloveron hyvitys (Working Tax Credit).

Näin UC-tuki siis vähentää byrokratiaa: kuuden tuen sijaan työtön hakee yhtä tukea. Yhden tuen mallissa tuet eivät vaikuta toisiinsa ja tuki haetaan yhdeltä luukulta.

Yhteiskunnan kannalta tärkeintä on, että UC-tuki kannustaa tuensaajaa ottamaan aina työtä vastaan. Työhön kannustaminen toteutetaan siten, että työtulot lisäävät aina henkilön tuloja. Lisäksi tuensaajan on lähtökohtaisesti sitouduttava paran-

tamaan osaamistaan ja mahdollisuuksiaan osallistua työmarkkinoille.

Jos UC-tukea saava työtön ansaitsee suojaosan jälkeen palkkaa euron, hänelle jää siitä aina käteen 37 senttiä. Tuen vähenemisaste on 63 prosenttia. Britannian aiemmassa sosiaaliturvamallissa työtuloista ei jäänyt käteen juuri mitään.

Tuki ei siis romahda kerralla ja työn vastaanottaminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa. Satunnaiset tai jatkuvasti vaihtuvat työtulot eivät sotke tuen maksua tai johda takaisinperintään, koska tuki lasketaan automaattisesti kuukausikohtaisesti verohallinnon tulorekisterin avulla.

UC-tuki on kotitalouskohtainen. Se jakautuu moneen osatukeen ja elementtiin. Kokonaisuudessaan tukeen vaikuttaa elämäntilanne, kuten lasten lukumäärä sekä asumiskustannukset. Tuki määräytyy siten, että kaikki elementit, joihin hakija on oikeutettu, lasketaan yhteen.

Perustuki koostuu perusosasta (Standard Allowance), lapsiosasta (Child Element/Disabled Child Element) ja asumisosasta (Housing Element). Perusosa määräytyy perhemuodon sekä iän mukaan.

Alle 25-vuotias saa esimerkiksi peruskorvausta 252 punttaa (280 €)⁶ ja yli 25-vuotias 318 punttaa (350 €). Pariskunta, jossa molemmat ovat alle 25-vuotiaita saa tukea 395 punttaa (440 €). Lapsettomalle perheelle, jossa jompikumpi tai molemmat puoliset ovat yli 25-vuotiaita, maksetaan 499 punttaa (560 €).

Lasten lukumäärä vaikuttaa tukeen. Lapsiperhe saa pääsääntöisesti lisätukea 232 punttaa (260 €) lasta kohden. Lisäksi päivähoidon palveluita varten voi saada lastenhoidon tukea (Childcare Costs Element). Yhdelle lapselle enimmäiskorvaus on jopa 646 punttaa (720 €).

Toimintarajoitteiselle maksetaan lisää tukea rajoittuneen työkyvyn elementin (Limited Capability for Work Element) perusteella. Omaishoitaja taas saa tukea hoitolisällä (Carer Element).

UC-tuen asumisosa vastaa suomalaista yleistä asumistukea, mutta asumisen tukikriteerit on määritelty tarkemmin. Suomessa asunnon ominaisuudet eivät vaikuta yleisen asumistuen määrään, vain asuinpaikka ja vuokran määrä merkitsevät.⁷

Universal Creditissä asumisosan suuruus määrittyy eri tavoin riippuen siitä, onko asunto vuokrattu yksityiseltä vai julkiselta vuokranantajalta. Jos vuokranantaja on yksityinen, suurin mahdollinen avustuksen määrä on määritelty paikkakun-

Jokaisesta palkkaeurosta jää käteen 37 senttiä.

takohtaisesti. Avustuksen määrään vaikuttaa myös se, keitä perheeseen kuuluu.

Kun vuokranantaja on julkinen, tuensaajan maksama vuokra korvataan lähtökohtaisesti täysimääräisesti tiettyyn huonemäärään saakka. Normin ylittävän huonemäärän osalta vuokra korvataan vain osittain. Tukea saa myös omistusasunon asumiskulujen kattamiseksi.

Pohjimmiltaan UC-malli poikkeaa suomalaisesta sosiaaliturvasta siinä, että se on perhekohtainen kuten useat muutkin tuet Britanniassa. Tuessa on perhekohtainen varallisuusraja, jolla varmistetaan se, ettei tukea valu varakkaille hakijoille. Suomessa vastaavaa ei ole asumistuessa, varallisuus vaikuttaa vain toimeentulotukeen.

Täyden tuen voi Britanniassa saada vain, jos säästöt tai muu pääoma on alle 6 000 puntaa (6 700 €). Tällä tarkoitetaan talletuksia, osakesijoituksia ja esimerkiksi sijoitusasuntoja. Omistusasuntoa ei tulkita säästökäsi, joten omassa asunnossa asuminen ei vähennä tukea.⁸

Jos säästöt ovat yli 16 000 puntaa (18 000 €), jää kokonaan tuen ulkopuolelle. Silloin kun omat säästöt ovat 6 000 ja 16 000 punnan välissä, tukisumma vähenee asteittain.

3 Miten UC-tuki aktivoi työttömiä hakemaan töitä?

Universal Credit -tuki ei ole perustulo, vaan sen ehtona on työttömän sitoutuminen työllistymis-

polulle. Britanniassa vaaditaan tiukempaa työttömän sitoutumista työllistymiseen kuin Suomessa. Näin oli jo ennen uuden tukijärjestelmän käyttöönottoa.

UC-tuen saajalta edellytetään työmarkkinavalmiuksien ja -kykyjen jatkuvaa parantamista. Tämä tarkoittaa esimerkiksi osallistumista työllisyysohjelmiin. UC-tukeen liittyy myös osaamista edistäviä palveluja.

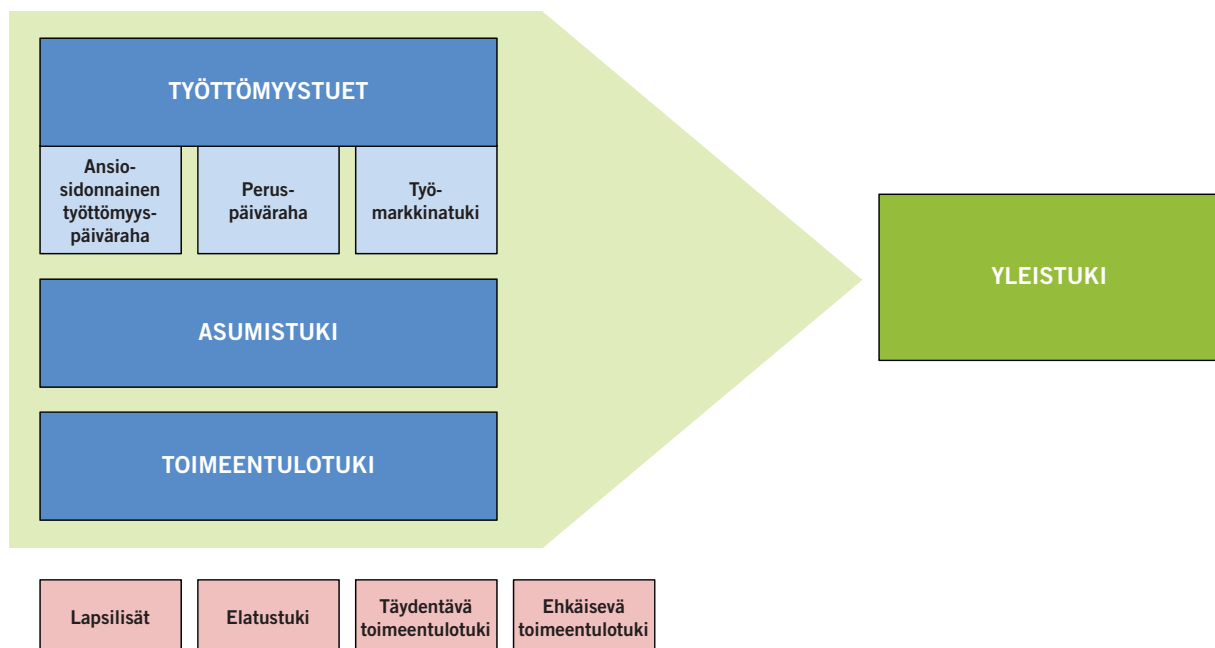
Jokaisella tuensaajalla on velvollisuus kehittää itseään ja parantaa osaamistaan työttömyyden aikana. Työtön purkaa työllistymisen esteitä yhdessä henkilökohtaisen ohjaajan kanssa. Hänet osoitetaan sellaiseen työllistymisohjelmaan, jossa osaamistaso nousee ja paluu avoimille työmarkkinoille mahdollistuu.

Tuenhakijan tilanne selvitetään yksilökohtaisesti, jolloin myös syrjäytymistä ja muita ongelmia voidaan ehkäistä. Tavoitteena on, että kukaan ei jäisi ongelmansa kanssa yksin.

UC-tuen saaminen edellyttää sopimusta (claimant commitment), joka tehdään työtoimistossa (job-center) henkilökohtaisen palveluneuvojan (individual work coach) kanssa. Sopimusvelvoitteiden suorittamista seurataan tarkasti, vaikka itse tukirahojen laskenta on automatisoitu ja hakemus täytetään netissä.

Virkailija kirjaa sopimukseen, mihin työaktiiviteettiryhmään tai kuntoisuusluokkaan työtön kuuluu aiemman työkokemuksen ja osaamisen perusteella. Korvauksen saajien ryhmiä on neljä.

KUVIO 1. Yleistukeen yhdistettäisiin työttömyys- ja asumistuet sekä toimeentulotuki

Tukeen liittyy sitoumuksia ja ohjausta.

Ensimmäisessä ryhmässä (no work-related requirements group) tuen hakijan ei tarvitse tehdä mitään tuen saamiseksi. Ryhmään kuuluvat työkyvyttömät, omaishoitajat ja vammaiset sekä alle vuoden ikäisen lapsen yksinhuoltajat.

Toisessa ryhmässä (work-focused interview group) hakijan pitää käydä säännöllisesti haastatteluissa ohjaajan kanssa työvoimatoimistossa, jotta saa apua työnhakuun. Kolmannessa ryhmässä (work preparation group) pitää tehdä työnhakua parantavia toimintoja, kuten harjoittelua, ansioluettelon kirjoittamista ja yhteistyötä ohjaajan kanssa, ja työvoimatoimisto auttaa etsimään töitä.

Neljännessä ryhmässä (all work-related requirements group) hakijan pitää tehdä kaikkensa, että saa työn tai nykyistä työtä korkeammin palkatun työn. Tämä tarkoittaa sitä, että hakijan pitää käydä haastatteluissa ja olla valmis ottamaan vastaan mikä tahansa työ.

Työnhakijan henkilökohtainen ohjaus on äärimmäisen tärkeä osa tukea. Tutkimusten mukaan henkilökohtainen ohjaus parantaa työllistymistä, ja tukisopimukseen sitoutuminenkin parantaa henkilön työelämävalmiuksia. Henkilökohtaisen ohjauksen yhteydessä ohjaaja selvittää, tarvitseeko tuensaaja jotain muuta tukea selviytyäkseen työelämästä.

Näin UC-tuki ei ole mikään automaattinen työttömän toimeentulotuki, jota voisi kasvottomana hakea netistä ilman henkilökohtaista sitoutumista työllistymissuunnitelmaan. Henkilökohtainen ohjaaja on samanaikaisesti palvelunohjaaja. Hän hankkii tarvittaessa työnhakijalle moniammatillista apua, etsii asunnon tai auttaa lastenhoidon järjestämisessä. Virkailija on valmentaja, mentori ja työnvälittäjä.

Kritiikistä huolimatta uudistus etenee vauhdilla. Hallitus kertoi heinäkuussa 2018, että Universal Credit on nostanut arviolta 200 000 ihmistä mukaan työelämään. Arvion mukaan uudistus lisää talouteen jopa kahdeksan miljardia punttaa (8,9 mrd. €), kun se on saatu täysimääräisesti voimaan vuoteen 2021 mennessä. 83 prosenttia tuen käyttäjistä on tyytyväisiä Universal Credit -järjestelmään.⁹

4 Mitkä ovat UC-järjestelmän kolme selkeintä hyötyä?

Ensinnäkin, UC-tuki on Britanniassa poistanut byrokratiaa, kannustinloukkuja ja työttömyys-

loukkuja. Toiseksi, sosiaaliturvajärjestelmää on saatu yksinkertaistettua. Kolmanneksi, työn vastaanottaminen on helpottunut ja työnteon kannattavuus parantunut.

Tukijärjestelmä on selkiytynyt, kun kuuden tuen sijaan haetaan yhtä tukea, eikä tuenhakijan tarvitse toimia monen eri viranomaisen kanssa. Työmarkkinoille hakeutumista eivät estä paperisota tai hallinnon luomat esteet. Tukeen vaikuttavat olosuhdemuutoksetkin on helppo tehdä netissä.

Työn vastaanottaminen on helpottunut, kun tuen vähenemisaste on määritelty selkeästi. Tuensaaja voi itse ennakoida tulonsa ja tukensa, eikä maksettuja tukia jälkikäteen peritä takaisin.

Ratkaisevaa oli se, että tuen muuttaminen leikkasi Britanniassa korkeimpia efektiivisiä marginaaliveroasteita. Nykyään korkein mahdollinen marginaaliveroaste on 73 prosenttia, kun se aiemmin nousi pahimmillaan yli sadan prosentin.¹⁰

Suomen sosiaaliturvajärjestelmässä palkkatulojen kohtelu muodostaa kannustinloukun. Yhden kuukauden tulot eli niin sanottu laskennallinen normiylijäämä voi estää useiden kuukausien toimeentulotuen saannin.

Tukibyrokraatia vähenee myös siksi, että yhden tuen mallissa yhden kuukauden tulojen vyöryttämisestä tuleville kuukausille päästään eroon. Pienenkin keikkatyön vastaanottaminen on kannattavaa eikä tukipalletti mene kuukausiksi sekaisin. Järjestelmä kannustaa ottamaan työtä vastaan.

Jopa pienen keikkatyön tekeminen kannattaa.

5 Minkälaista kritiikkiä UC-järjestelmä on saanut osakseen?

Britannian UC-tuki ei syntynyt yhdessä yössä. Työntekoon kannustavaa tukiuudistusta pohjustettiin jo vuonna 2003, kun työväenpuolue lanseerasi pienituloisten verovähennyksen (Working Tax Credit). Sen jälkeen tukiuudistusta työstettiin akateemisissa tutkimuksissa usean vuoden ajan.

UC-tuen esitteli työministeri Iain Duncan Smith vuonna 2010. Sen kantavat ideat sisällytettiin sosiaaliturvan uudistuspakettiin (Welfare Reform), jota konservatiivi-liberaalihallitus ryhtyi toteuttamaan vuonna 2012.

Uudistuksen tavoitteena oli yksinkertaistaa etuusjärjestelmää ja tehdä työnteko kannattavaksi. Oppositiossa ollut työväenpuolue tuki aluksi uudistuksen perusideaa.

Näin UC-tuki sai suotuisan lähdön. Kaikki puolueet olivat mukana tukijärjestelmän yksinkertais-

tamisessa omalla hallituskaudellaan. Mallin periaatteet yhdistivät poliittisen kentän.

Silti yhtenäisyys on jäänyt periaatetasolle. Työväenpuolue on kritiikillään nostanut esiin monia epäkohtia ja siten auttanut järjestelmän kehitystyössä.

UC-järjestelmän ongelmat ovat olleet toisaalta poliittisia ja teknisiä, ja toisaalta tukijärjestelmän sääntöihin liittyviä.

Poliittista kiistelyä on käyty siitä, että hallitus on yrittänyt kohdistaa UC-järjestelmään miljardiluokan säästöjä. Valtiovarainministeri George Osborne ryhtyi leikkaamaan UC-järjestelmää tasapainottaakseen budjettia vuonna 2015.

Järjestelmästä haluttiin säästää jopa viisi miljardia puntaa. Säästötavoitteita on kritisoitu sekä hallituksen sisältä että oppositioista.

Riidan seurauksena työministeri Iain Duncan Smith erosi tehtävästään. Osa säästöistä on peruttu, ja järjestelmän kannustavuutta on lisätty.

Edelleen voimassa olevat miljardiluokan säästöt heikentävät erityisesti yksinhuoltajien työnteon kannustavuutta.

Tekniset ongelmat ovat liittyneet IT-järjestelmiin. Pahimmillaan moni tuensaaja on ollut viikkoja ilman

tukea, ja vuokranantajat ovat ruvenneet tietyillä alueilla karttamaan tuensaajia. IT-ongelmat ovat ylipäättään yleisiä suurten muutosten yhteydessä, joten järjestelmän testaukseen ja käyttöönottoon tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Itse tukijärjestelmässä suuri kritiikin kohde on ollut perhekohtaisuus. Tuki maksetaan kotitalouskohtaisena ja yhdelle tilille.

Usein kotitalouskohtaisuus toimii hyvin, mutta esille on tullut myös tilanteita, joissa se on johdannut perheen sisällä hyväksikäyttöön ja manipuloimiseen.

6 Jos UC-mallin kaltainen yleistuki otettaisiin käyttöön Suomessa, mitkä olisivat näkyvimät muutokset?

Suomalaiseen yleistukeen pitäisi sisällyttää keskeisimmät nykytuet: ansiopäiväraha, peruspäiväraha, työmarkkinatuki, toimeentulotuki sekä asumistuki. Yleistuen päälle maksettaisiin lapsilisät lapsiperheille ja minimimääräinen elatustuki yksinhuoltajille. Omaksi yleistuen harkinnanvaraiseksi osaksi jätettäisiin nykyinen ennaltaehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki sekä toimeentulotuen asumisosa.

Yleistuen tukisumma koostuisi monesta eri elementistä, kuten UC-tuessa. Tuen hakija kuitenkin hakisi vain yhtä tukea, jolloin byrokraatialoukut vähenisivät merkittävästi.

Tuen myöntämisestä voitaisiin päättää TE-toimistossa, maksatuksesta voisi vastata Kela. Tukea haettaisiin nettikaavakkeella. Olosuhdemuutokset tehtäisiin netissä.

TE-toimiston virkailija voisi päättää myös tuen harkinnanvaraisen osan myöntämisestä, jos hakijan tilanne sitä edellyttäisi. Ehtona harkinnanvaraisen osan saamiselle olisi se, että hakija sitoutuu parantamaan työmarkkina-asemaansa. Mitään järjestelmän ulkopuolisia tukimuotoja, kuten toimeentulotukea, ei tarvitaisi.

Yleistuki mullistaisi suomalaisen sosiaaliturvajärjestelmän sekä työllisyydenhoidon. Ensinnäkin yleistuki eroaisi merkittävästi kriteereiltään nykyisestä toimeentulotuesta, koska sen tavoitteena on työkyvyn kohentaminen ja henkilön palauttaminen työmarkkinoille, eikä pelkästään minimitoimeentulon turvaaminen.

Toiseksi yleistuki perustuisi ajatukselle, että jokaisen veronmaksajan kustantaman tukieuron pitäisi parantaa työnhakijan työkykyä ja työmarkkinavalmiuksia. Osa-aikaisena työskentelevien tuensaajien pitäisi pyrkiä täysipäiväiseen työhön.

Yleistuki kannustaisi osallistumaan työmarkkinoille nykytukia enemmän. Yleistuen hakija tekisi TE-toimistossa työllistymissopimuksen, jossa hän suostuisi vastineeksi tuesta parantamaan osaamistaan sovitulla toimilla sekä osallistumalla työllistymisohjelmiin.

Yleistuen saajan olisi mahdollista aloittaa omaa yritystoimintaansa. Liiketoiminnan perustamiseen saisi tukea, apua ja neuvoja palveluneuvojalta.

Näin yleistuki toimisi sekä palkansaajan että yrittäjän sosiaaliturvana, ja yrittäjyydestä syntyvät tulot ilmoitettaisiin tulorekisteriin. Tuki mahdollistaisi joustavan siirtymisen palkkatyöstä yrittäjyyteen ja päinvastoin. Se madaltaisi yrittäjyyteen liittyvää riskiä.

Samalla pitäisi uudistaa työllistymispalvelut. Yleistukimallissa kaikki toimijat tulisi koota yhdeksi TE-palveluksi. Työllistämisvastuu, työllisyysrahat ja työttömyystukien myöntäminen olisivat samoissa käsissä.

TE-toimiston virkailija vastaisi tuensaajan työllistymissuunnitelmasta, tuen myöntämisestä ja

**Myös työllistymis-
palvelut pitäisi
uudistaa.**

työttömän työllistymisen edistymisestä. Hän myös ohjaisi työttömän palveluiden piiriin.

7 Millaiset fiskaaliset vaikutukset yleistukeen siirtymisellä olisi?

Mallin kustannukset riippuvat siitä, miten se rakennetaan, ja mitkä ovat tukiuudistuksen pää tavoitteet. Jos päätavoitteena on työnteon kannustavuuden lisääminen, pitää olla valmis joko laskemaan perusturvan tasoa tai nostamaan matala-palkkaisen työnteon kannattavuutta.

Uudistuksen minimitaloituksena pitäisi olla tukiviidakon yksinkertaistaminen ja byrokratian vähentäminen. Yleistukeen voitaisiin siirtyä vähitellen yhdistämällä tukia toisiinsa nykyisillä vähenemisasteilla ja lähtötasoilla, jolloin lisäkustannuksia ei juuri syntyisi.

Pelkkä nykyisten tukien yhdistäminen ei tekisi työnteosta tuensaajalle automaattisesti nykyistä kannattavampaa. Sen sijaan työnteon kannattavuutta voidaan lisätä loiventamalla tukien vähene misasteita. Pahimmista kannustinloukuista päästään korottamalla matalapalkkatyötä tekevien työtulovähennystä, mikä kasvattaa heidän käteen jäävää nettopalkkaa.

Tällainen muutos voitaisiin kohdistaa noin 500 000 työntekijään, joiden ansiotulot kuukausitasolla ovat

1 200–2 100 euroa kuukaudessa. Tähän pitäisi kanavoida karkeasti arvioiden ainakin 500 miljoonaa euroa.

OECD on tehnyt toistaiseksi laajimman laskelman UC-tyyppisen yleistuen käyttöönoton vaikutuksista Suomessa¹¹. Laskelma tehtiin yleistulle, jossa työttömyysturvaetuudet, asumistuki ja toimeentulotuki sekä myös kotihoidontuki ja päivähoitomaksut yhdistettäisiin yhdeksi vastikkeelliseksi etuudeksi.

OECD päätyy laskelmassaan siihen, että laaja yleistuki voisi säästää valtion menoja. Kun huomioidaan muutokset verotuloissa ja tukimenoissa, julkisen talouden tasapaino voisi mallinnuksen mukaan vahvistua noin 800 miljoonaa euroa.

Laskelmaan kannattaa suhtautua varauksella, sillä mallinnukseen liittyy monia epävarmuustekijöitä. Mikrosimulaatio tehtiin kotitalouskohtaisena, vaikka OECD:n mallissa tuki jakautuu henkilökohtaiseen ja kotitalouskohtaiseen osaan. Toisaalta mallinnus on staattinen. Dynaaminen malli ottaisi huomioon myös ihmisten käyttäytymisvaiikutukset ja voisi tuottaa julkisen talouden kannalta jopa parempia tuloksia kuin pelkkä staattinen laskelma.

Työtulovähennyksen korottaminen poistaa pahimmat kannustinloukut.

TAULUKKO 1. Suomen nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän keskeiset tuet

	Kustannukset vuonna 2017 (milj. eur. vuodessa)	Saajien lukumäärä (vuoden aikana)	Saamisperuste	Mistä haetaan?
Ansiosidonnainen työttömyysturva	2 300	300 000	Työttömyyskassan jäsenyys, työssäoloehdon täytyminen	Työttömyyskassa
Peruspäiväraha	280	73 000	Työttömyys, työssäoloehdon täytyminen	Kela
Työmarkkinatuki	1 800	310 000	Työttömyys	Kela
Yleinen asumistuki	260	790 000 ***	Liian pienet tulot	Kela
Perustoimeentulotuki	720 *	400 000	Liian pienet tulot	Kela
Täydentävä toimeentulotuki	59 **	130 000 **	Erityisen tuen tarve (lasten harrastukset, kodinkoneet)	Kunta
Ehkäisevä toimeentulotuki	17 **	33 000 **	Erityisen tuen tarve (vuokrat)	Kunta

* Nettomenot.

** Tieto vuodelta 2016. Saajien määrä laskettu yhteen tietokannasta.

*** Opiskelijat tulivat yleisen asumistuen piiriin 2017.

Luvut on pyöristetty kahden merkitsevän numeron tarkkuudella.

Lähteet: Kela, THL.

Rohkaisevaa on, että OECD:n laskelmassa tuen vähenemisaste olisi 65 prosenttia yhtä nettoansiotuloeuroa kohtaan. Korkeimmat efektiiviset marginaaliveroasteet laskisivat 73,4 prosentin tasolle, kun ne nyt ovat matalapalkkaisilla työntekijöillä 80–100 prosentin luokkaa.

OECD:n laskelmat vaikuttavat jopa liian hyviltä.

OECD korosti arviossaan, että yleistukeen siirtyminen vähentäisi köyhien määrää Suomessa jopa 90 000 henkilöllä. Perustulo olisi huonompi ratkaisu, sillä OECD:n arvion mukaan perustulon ottaminen käyttöön voisi nostaa Suomen köyhyysastetta 11,4 prosentista 14 prosenttiin, kun 150 000 henkilöä putoaisi köyhyysrajan alapuolelle.

Laskelmat vaikuttavat jopa liian hyviltä. Esimerkiksi Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tutkija Heikki Viitamäen mielestä OECD:n yksiselitteinen kanta yleistuen puolesta on turhan rohkea, vaikka se antaakin eväitä sosiaaliturvauudistukseen.¹²

OECD:n ehdottamaan malliin jää myös monia käytännön ongelmia. Se esimerkiksi poistaisi nykymuotoisen ansiosidonnaisen korvauksen, mikä lienee poliittisesti vaikeaa.

OECD:n ehdotuksessa myös kotihoidontuki poistettaisiin. Sen tilalle pitäisi kehittää toinen perheiden valinnanvapautta puolustava perhevapaa-malli, mikä taas toisi vääjäämättä kustannuksia.

Laaja yleistukipohjainen malli poistaisi myös toimeentulotuen ehkäisevän ja täydentävän osan. Tilalle tarvittaisiin harkinnanvarainen tuki, joka tukisi ihmisiä, joita kohtaa jokin odottamaton käänne huonompaan. Ketään ei saisi jättää turva-verkkojen ulkopuolelle.

8 Tarvitseeko järjestelmä lisäosia, lisätukia tai täydentäviä ratkaisuja toimiakseen hyvin?

Yleistuen rinnalle tarvittaisiin sellainen harkinnanvarainen osa, joka toimisi sosiaalityön välineenä. Tällainen harkinnanvarainen osa voisi olla nykyinen ennaltaehkäisevä ja täydentävä toimeentulotuki sekä toimeentulotuen asumisosa.

Yleistuen harkinnanvaraisen osan avulla esimerkiksi moniongelmaisille työikäisille, kuten velkaantuneille ja päihteiden käyttäjille, voitaisiin antaa riittävä toimeentulo. Periaate voisi olla sama kuin Ruotsissa: ketään ei jätetä aktivoinnin ulkopuolelle oleilemaan yksin ongelmiensa kanssa.

Harkinnanvaraista tukea saisi nykyistä tiukemmillä ehdoilla silloin, kun hakija ponnistelee työllistyäkseen. Sen myöntämisen kriteerinä pitäisi olla osallistuminen työmarkkinoiden toimintaan, käytännössä työharjoittelun suorittaminen tai Ruotsin mallin mukaisen, TE-toimiston osoittaman hyvinvointityön tekeminen.

Osana harkinnanvaraista tukea maksettaisiin erityisestä syystä nykyistä toimeentulotuen perusosaa asumiskuluihin.

Asumistuen enimmäismäärän ylittävät asumiskustannukset korvattaisiin vain muutamaksi kuukaudeksi, jonka aikana henkilön on etsittävä tai kunnan on tarjottava halvempi asunto. Ruotsin toimeentulotuessa tuensaajan on etsittävä kolmen kuukauden kuluessa halvempi asunto, jos vuokra ei ole kohtuullinen. Ruotsissa asumistuen enimmäiskorvaus on myös matalampi kuin meillä.

9 Miksi yleistuki olisi parempi ratkaisu kuin perustulo?

Britannian UC-mallin kaltainen yleistuki olisi sosiaaliturvajärjestelmän perustana perustuloa parempi malli, koska sen avulla työttömiä voidaan kannustaa töihin. Yleistuen saajia velvoitetaan parantamaan osaamistaan ja työmarkkina-vaimuksiaan.

Aktiivinen työnhaku on tietysti hyväksi henkilölle itselleen. Vaikka perustulo asetettaisiin melko korkeaksi, se jättäisi henkilön köyhyyteen, jos hän ei saa töitä. Koko yhteiskunnan kannalta on kyse siitä, että ilman korkeaa työllisyysastetta ei voida ylläpitää korkeaa sosiaaliturvan tasoa sekä rahoittaa palveluita ja eläkkeitä.

Perustulo ja yleistuki poikkeavat toisistaan filosofialtaan. Perustulo on sosiaaliturvajärjestelmän malli, jossa kaikille kansalaisille maksetaan säännöllisesti ja ehdoitta rahaa toimeentuloa varten. Perustulon saajilta ei odoteta mitään.

Britannian UC-mallin kaltaiseen yleistukeen liittyvät tehokkaat työllisyysohjelmat. Työmarkkinoille pakottavat elementit ovat nykyäänkin käytössä muissa Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa. Niiden avulla työttömät pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti takaisin töihin.

Hyvin usein myös perustulon kannattajat määrittelevät lisävaatimuksia perustulon saannille. Kotimaisessakin keskustelussa on esitetty, että perustulosta huolimatta nuoren pitäisi etsiä töitä ja opiskella ammatti, eikä tarjotusta työstä saisi kieltäytyä (ks. Kuvio 2, s.10).

Näin määritelty tuki ei olisi perustulo, vaan käytännössä sama asia kuin nykyinen työmarkkinatuki. Jos verotus vielä leikkaisi perustuloa työttölojen myötä, tuki ei eroaisi mitenkään nykyisestä työmarkkinatuesta.

Perustuloon ei liity velvoitteita eikä aktivointia.

Periaatteessa Suomeen olisi helppo rakentaa perustulo: se vaatisi vain peruspäivärahan ja työmarkkinatuen (558 euroa kuukaudessa verojen jälkeen) muuttamisen perustuloksi (verottomasti 560 euroa kuukaudessa). Samalla työttömiltä pitäisi poistaa kaikki aktiivisuus- ja työnhakuvelvoitteet sekä lopettaa käytäntö, että työttömän pitää itse hakea tukea. Jos perustuloa verotettaisiin tulojen kasvaessa, se toimisi kuten peruspäiväraha, joka pienenee palkkatulojen kasvaessa.

Jos tällainen perustulo läpäisisi koko sosiaaliturvajärjestelmän, minimitason kotihoidontuki tulisi nostaa samalle 560 euron kuukausitasolle, samoin sairauspäiväraha.

Perustulon toteuttaminen ei siis periaatteessa vaatisi mitään isoa tukien mylläystä. Tukiviidakko voitaisiin pitää muilta osin lähes entisellään. Esimerkiksi yleinen asumistuki, työmarkkinatuen lapsikorotukset ja toimeentulotuen asumisosa, elatustuet ja lapsilisät jäisivät nykyiselleen.

Sosiaaliturvajärjestelmän periaatteellisella tasolla muutos olisi kuitenkin merkittävä. Perustulohan korvaisi ne tukielementit, jotka edellyttävät aktiivisuutta.

Jäljelle jäävissä tukimuodoissa, esimerkiksi asumistuessa, ei edellytetä työttömältä aktiivisuutta. Nykysäännöllä toimeentulotuen asumisosaa ei voida edes vähentää, vaikka työtön kieltäytyisi kaikista aktivointitoimista.

Käytännössä tällaisesta yhdistelmästä seuraisi siis se, että työmarkkinatuen kaltaisen 560 euron kuukausittaisen perustulon lisäksi työtön saisi automaattisesti asuinpaikasta riippuen 500–700 euron asumis- tai toimeentulotuen. Näin siis perustulo nousisi automaattisesti 1 060–1 260 euroon kuukaudessa.

Puhtaimmillaan perustuloon ei liitettäisi aktiivisuusvelvoitteita. Näin on Juha Sipilän (kesk.) hallituksen käynnissä olevassa perustulokokeilussa: jos kokeiluun osallistuva kieltäytyy TE-toimiston ehdottamista palveluista tai toimista, hänelle voidaan asettaa karenssi tai velvoite, mutta kumpikaan ei vaikuta perustulon maksamiseen.

Tällainen helposti toteutettava perustulo, jossa yksi sosiaaliturvan elementti muutetaan perustu-

loksi, vetää kuitenkin maton alta kaikelta aktivoinnilta. Tämä johtuu siitä, että suomalaisessa sosiaaliturvassa muissa tuissa kuin työttömyysetuuksissa ei ole koskaan ollutkaan mitään aktiivisuuspakkoa.

Perustulomalleja on erilaisia ja niissä on vivahte-eroja. Esimerkiksi vihreiden mallissa kotihoidontuen katsotaan syrjäyttävän naisia työmarkkinoilta, joten se poistettaisiin ja kotona lastaan hoitava saisi korotettua perustuloa.

Todellinen ongelma syntyisi, jos asumistuen sisältävää 1 060–1 260 euron perustuloa alettaisiin vastikkeetta maksaa 18-vuotiaalle kouluttamattomalle nuorelle. Syrjäytymisvaara voisi olla ilmeinen; ainakin silloin, jos nuorella on vain peruskoulupohja, eikä edes toisen asteen koulutusta.

Kun perustuesta poistettaisiin kaikki ehdot ja aktivointimahdollisuudet, perustulosta tulisi syrjäytyneiden nuorten miesten kotihoidontuki. He voisivat käyttää aikansa työnhaun sijaan vaikkapa nettipelien pelaamiseen. Arvioiden mukaan syrjäytyneitä nuoria on Suomessa lähes 66 000¹³.

10 Miten yleistukeen nojaava järjestelmä voitaisiin toteuttaa?

Sosiaaliturvan yhtenäistäminen edellyttää poliittisen periaatepäätöksen ja muutoksia lainsäädäntöön. Käytännössä uudistustyö kannattaisi kytkeä niin sanotun reaaliaikaisen tulorekisterin käyttöönottoon.

Tulorekisterin avulla henkilön tuloja voidaan seurata kuukausitasolla, mikä mahdollistaa tukien laskennan reaaliaikaisuuden. Se poistaa takaisinperinnän tarpeen. Näillä näkymin reaaliaikainen tulorekisteri tulee käyttöön vuoden 2019 alussa.

Kun yleensä sosiaaliturvan uudistamista koskevista linjauksista sovitaan hallitusneuvotteluissa, voitaisiin tukien yhdistämisessä lähteä liikkeelle eduskuntavaalien jälkeen keväällä 2019. Vaalikaudella 2019–2023 voitaisiin määritellä yleistuen kriteerit ja rakentaa valmiit tietojärjestelmät.

Lainsäädännöllisesti uudistus olisi hyvä aloittaa vaiheittain yhdistelemällä tukia ja niihin liittyviä kriteereitä. Samalla tulorekisteri pitäisi saada vaiheittain toimimaan tukien kanssa.

Uudistus olisi hyvä tehdä vaiheittain.

KANSA SUOSII PERINTEISTÄ SOSIAALITURVAA

Suomalaiset haluavat, että sosiaaliturva perustuu tarpeeseen ja on kannustavaa. Heille on tärkeää, että tuet auttavat oikeasti tarvitsevia.

Suomalaisten mielestä päätöksentekijöiden on osattava rakentaa hyvinvointivaltion turvaverkko siten, että se kannattelee niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina. EVAn vuoden 2017 *Arvo- ja asennetutkimuksen** mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta (67 %) katsoo, että suomalaisilla on kaikissa oloissa oltava oikeus yhteiskunnan takaamaan perustoimeentuloon. Alle viidennes (17 %) vastaajista on eri mieltä. (Kuvio 2.)

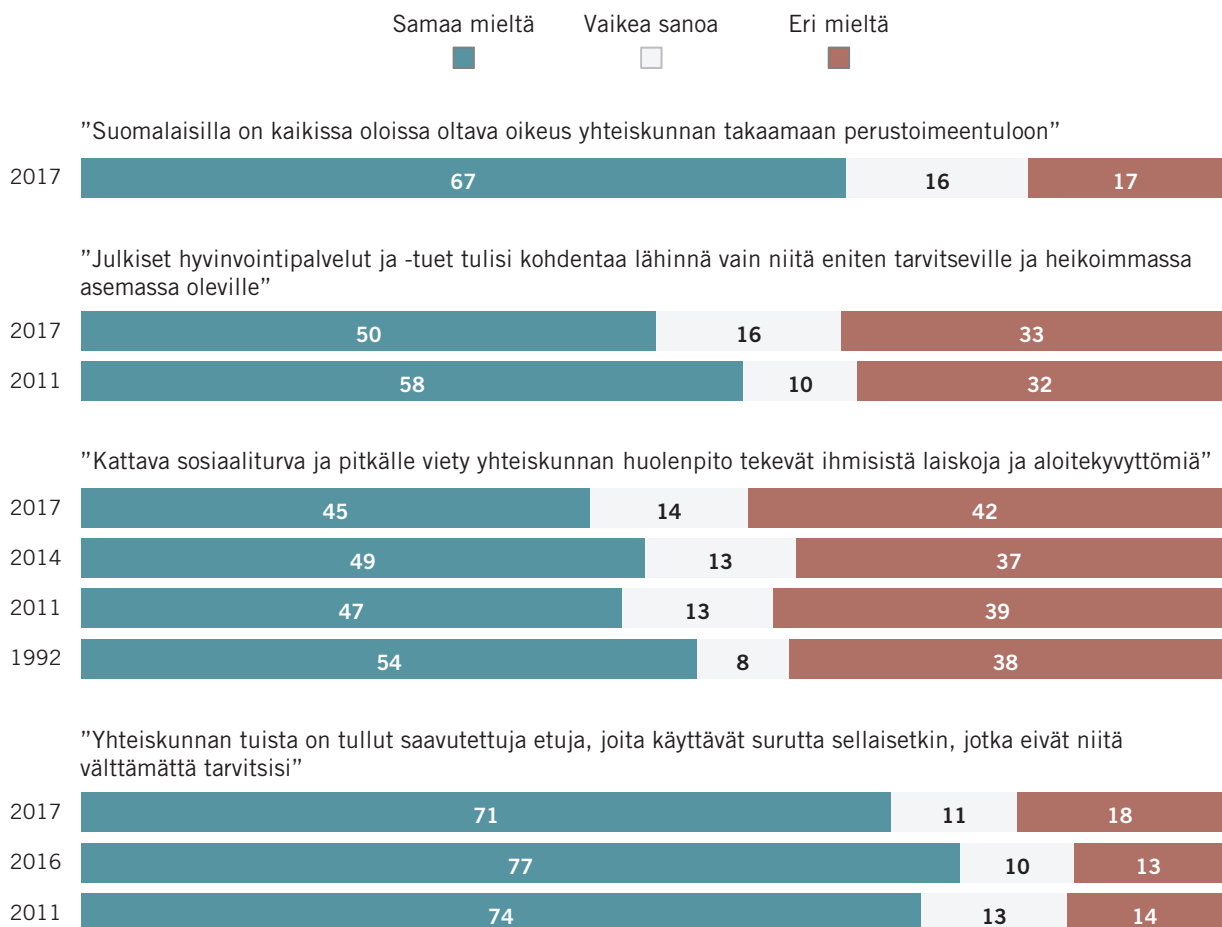
Vahvin tuki tälle vaateelle löytyy puoluekentän vasemmalta laidalta (vasemmistoliittoa, SDP:tä ja vihreitä äänestävät). Äänestäjäryhmistä varautuneimmin asiaan suhtautuvat kokoomuksen kannattajat.

SYYPERUSTEISUUS SAA KANSAN TUEN

Oikeus perustoimeentuloon ei suomalaisten mielestä kuitenkaan ole ehdoton. Suurin osa suomalaisista on sitä mieltä, että yksilön oikeus turvautua hyvinvointiyhteiskunnan tukeen edellyttää, että hän todella tarvitsee tukea. Tämä ilmenee vastauksista kahteen väittämään.

Ensinnäkin, joka toinen suomalainen (50 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”julkiset hyvinvointipalvelut ja -tuet tulee kohdentaa lähinnä vain niitä eniten tarvitseville ja heikoimmassa asemassa oleville”. Toista mieltä on kolmannes suomalaisista (33 %). Tuloksen mukaan varsin suuri osa suomalaisista siis katsoo, että hyvinvointipalveluiden ja -tukien pitäisi perustua johonkin syyhyn.

KUVIO 2. Suhtautuminen sosiaaliturvaa koskeisiin väittämiin (%)

Lähde: EVAn Arvo- ja asennetutkimukset.

Väestöryhmittäin tarkasteltuna tiukimmin syyperusteisuutta puolustavat vähän koulutetut, perussuomalaisia, kokoomusta tai keskustaa äänestävät sekä eläkeläiset. Puolueryhmistä ainoastaan SDP:n ja vihreiden äänestäjistä vähemmistö kannattaa syyperusteisuutta.

SOSIAALITURVAN PELÄTÄÄN PASSIVOIVAN

Toiseksi, valtaosa suomalaisista on huolissaan siitä, että tukia käytetään väärin; ja nimenomaan siten, että niitä käytetään turhaan. Selvä enemmistö (71 %) yhtyy väittämään, jonka mukaan ”yhteiskunnan tuista on tullut saavutettuja etuja, joita käyttävät surutta sellaisetkin, jotka eivät niitä välttämättä tarvitsisi”. Vain 18 prosenttia on eri mieltä tämän väitteen kanssa. Vasemistoliiiton kannattajat ovat ainoa väestöryhmä, jossa enemmistö torjuu käsityksen.

Huoli sosiaaliturvan väärinkäytöstä saattaa vaikuttaa paradoksaaliselta ottaen huomioon, että etuisuuksien tasot eivät ole suuren suuria – ja tutkijat toisinaan huomauttavat sosiaaliturvan *alikäytön* olevan ylikäyttöä suurempi ongelma.

Kyse ei kuitenkaan ole pelkästään moraalisesta näkökäsityksestä, vaan taustalla on myös huolta sosiaaliturvan kannustinvaikutuksista. Tässä kohtaa kansa tosin jakaantuu tiiviisti kahteen leiriin. Vajaa puolet (45 %) on sitä mieltä, että kattava sosiaaliturva ja pitkälle viety huolenpito tekevät ihmisistä laiskoja ja aloitekyvyttömiä. Aavistuksen harvempi joukko (41 %) on eri mieltä.

Koska suomalaiset arvostavat syyperusteisuutta ja ovat huolissaan väärinkäytöksistä sekä kannustinvaikutuksista, on luonnollista, että suomalaisten suhtautuminen perustuloon sosiaaliturvan muotona on vähintäänkin epäilevää.** Toisaalta tulosten tulkinnassa on syytä olla varovainen, sillä sosiaaliturvaa koskevissa kyselyissä kysymysten tarkka muotoilu saattaa vaikuttaa saatuihin vastauksiin enemmän kuin joissakin muissa aiheissa.

Pidemmillä aikavälillä näyttäisi myös siltä, että suomalaisten asenteet ovat siirtyneet piirun verran kohti liberaalimpia sosiaaliturva-asenteita. Lisätietoa asennekehityksen jatkosta saadaan loppuvuodesta 2018 EVAn Arvo- ja asennetutkimuksen puretuessa tarkemalla katsauksella sosiaaliturvaa koskeviin asenteisiin.

Kirjoittaja **Ilkka Haavisto** on EVAn tutkimuspäällikkö.

* Kysely perustulosta tehtiin osana EVAn vuoden 2017 Arvo- ja asennetutkimusta. Tulokset perustuvat 2 040 henkilön vastauksiin ja niiden virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Vastaajat edustavat koko maan aikuisväestöä. Tulokset ja niiden tarkemmat väestöryhmittäiset erittelyt löytyvät EVAn Arvopankista internetistä osoitteesta www.eva.fi/arvopankki.

** Ks. Haavisto, Ilkka & Heikkinen, Janne (2017): Työ ensin – Suomalaiset torjuvat anteliaan perustulon, EVA Analyysi No. 10, Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA.

VIITTEET

- 1 Esimerkiksi Pennanen 2017.
- 2 Vogt 2018; Kansaneläkelaitos 2018a.
- 3 Hytönen 2018.
- 4 Eurostatin tietojen mukaan yli 18-vuotiaista työllisistä suomalaisista 3,1 prosenttia oli pienituloisia vuonna 2016.
- 5 Valtioneuvosto 2016.
- 6 Euromääräiset summat on laskettu 24.9.2018 punnan eurokursin mukaisesti ja pyöristetty kahden merkitsevän numeron tarkkuudella.
- 7 Entitledto 2018a.
- 8 Entitledto 2018b.
- 9 Department for Work & Pensions 2018.
- 10 Finch 2015.
- 11 Pareliuksen ym. 2018.
- 12 Viitamäki 2018.
- 13 Me-säätiö 2018.

KIRJALLISUUS

- Department for Work & Pensions (2018). Universal Credit and recent welfare changes, Oral statement to Parliament, <https://www.gov.uk/government/speeches/universal-credit-and-recent-welfare-changes>
- Entitledto (2018a). Universal Credit Rates 2018–2019, <https://www.entitledto.co.uk/help/Universal-Credit-Rates>
- Entitledto (2018b). Universal Credit Savings and other capital overview, <https://www.entitledto.co.uk/help/Savings-and-other-capital-overview-Universal-Credit>
- Eurostat (2018). At-risk-of-poverty rate by poverty threshold and most frequent activity in the previous year – EU-SILC survey, last update 14.09.2018, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?query=BOOKMARK_DS-053248_QID_-61DEB703_UID_-3F171EB0&layout=WSTATUS%2CL%2CX%2C0%3BGEO%2CL%2CY%2C0%3BTIME%2CC%2CZ%2C0%3BINDIC_IL%2CL%2CZ%2C1%3BSEX%2CL%2CZ%2C2%3BAGE%2CL%2CZ%2C3%3BINDICATORS%2CC%2CZ%2C4%3B&zSelection=DS-053248AGE%2CY16-64%3BDS-053248INDICATORS%2COBS_FLAG%3BDS-053248TIME%2C2016%3BDS-053248INDIC_IL%2CL_R_MD60%3BDS-053248SEX%2CT%3B&rankName1=INDIC_IL_1_2_-1_2&rankName2=AGE_1_2_-1_2&rankName3=INDICATORS_1_2_-1_2&rankName4=SEX_1_2_-1_2&rankName5=TIME_1_2_0_0&rankName6=WSTATUS_1_2_0_0&rankName7=GEO_1_2_0_1&rStp=&cStp=&rDCh=&cDCh=&rDM=true&cDM=true&footnes=false&empty=false&wai=false&time_mode=NONE&time_most_recent=false&lang=EN&cfo=%23%23%23%2C%23%23%23.%23%23%23
- Finch, David (2015). Making the most of UC, Final report of the Resolution Foundation review of Universal Credit, <https://www.resolutionfoundation.org/app/uploads/2015/06/UC-FINAL-REPORT2.pdf>
- Hytönen, Johanna (2018). Toimeentulotuen siirto Kelaan paljasti etuuden ongelmakohdat, Sosiaalivakuutus 1.6.2018, <https://sosiaalivakuutus.fi/toimeentulotuen-siirto-kelaan-paljasti-etuuden-ongelmakohdat/>
- Kansaneläkelaitos (2018a). Toimintakertomus ja tilinpäätös 2017, <http://www.kela.fi/documents/10180/0/Kelan+toimintakertomus+2017+%28pdf%29/7c92b093-4fa4-447e-9895-fece68654aa8>
- Kansaneläkelaitos (2018b). Asumistukimenojen kasvu taittui vuonna 2017, Tilastokatsaus 14.2.2018, <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201802123338>
- Kansaneläkelaitos (2018c). Työttömyysturvan etuusmenot pienenevät 10 % vuonna 2017, Tilastokatsaus 7.3.2018, <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201803013640>
- Maanselkä, Asmo (2017). Kannustava perusturva. Isosta-Britanniasta mallia Suomen sosiaaliturva-uudistukseen, Ajatushautomo Kompassi, https://www.dropbox.com/s/kf3vjag9ptjxcou/Kannustava%20perusturva_Verkkokirja_FINAL.pdf?dl=0
- Me-säätiö (2018). Kuka syrjäytyy jo koulun penkiltä?, <https://www.mesaatio.fi/ajankohtaista/uutiset/kuka-syrjaytyy-koulun-penkilta/>
- Pareliuksen, J. K., Hwang, H. & Viitamäki, H. (2018). Basic income or a single tapering rule? Incentives, inclusiveness and affordability compared for the case of Finland, OECD Economics Department Working Papers 1464, OECD Publishing, [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=ECO/WKP\(2018\)12&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=ECO/WKP(2018)12&docLanguage=En)
- Pennanen, Saija (2017). "Kela jatkaa kiireapulaisten työsuhteita – puhelin soi jopa 30 000 kertaa päivässä", Aamulehti 11.8.2017, <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/kela-jatkaa-kiireapulaisten-tyosuhteita-puhelin-soi-jopa-30-000-kertaa-paivassa-200315993/>
- Viitamäki, Heikki (2018). OECD:ltä eväitä, mutta ei ratkaisuja sosiaaliturvan uudistukseen, Blogi 17. 4, 2018, http://vatt.fi/artikkeli/-/asset_publisher/oecd-lta-evaita-mutta-ei-ratkaisuja-sosiaaliturvan-uudistukseen
- Vogt, Ellen (2018). Perustoimeentulotuen Kela-siirrosta säästöä: Miten kuntien kustannuksille kävi? <https://www.slideshare.net/kelantutkimus/perustoimeentulotuen-kelasiirrosta-sst-miten-kuntien-kustannuksille-kvi>
- Valtioneuvosto (2016). Työllisyysryhmän taustaraportti, <http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/3254793/Ty%C3%B6llisyysryhm%C3%A4n+taustaraportti/c5912fd6-fd4b-4353-b08f-94831b0a4758>

Kauppätieteiden ja yhteiskuntatieteiden maisteri **ASMO MAANSELKÄ** (s. 1981) on kristillisdemokraattien puoluesihtööri. Hän on kirjoittanut pamfletin Kannustava perusturva (2017), jossa hahmotellaan sosiaaliturvauudistusta Ison-Britannian mallin pohjalta.

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikka.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)